

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
45-194 / 09
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 4331 датум 25.06.2009.

Заштитник грађана је, по сопственој иницијативи, током априла и маја 2009. године обавио истраживање са циљем да прикупи информације о заступљености припадника националних мањина у органима државне управе и примени подстицајних мера приликом запошљавања припадника националних мањина (чл. 77. ст. 2 и чл. 76. ст. 3 Устава РС).

На основу прикупљених и анализираних података утврђено је: а) да органи државне управе не спроводе обавезе које произилазе из Устава РС и позитивних прописа, као и обавезе преузете ратификацијом међународних уговора, а које се односе на вођење рачуна о заступљености припадника националних мањина у органима државне управе и примене подстицајних мера приликом запошљавања припадника националних мањина; б) да само Министарство унутрашњих послова и Министарство спољних послова воде евиденцију о националној припадности запослених и в) у органима државне управе не постоји план запошљавања припадника националних мањина.

С обзиром на утврђено, Заштитник грађана упућује свим органима државне управе следећу

ПРЕПОРУКУ

Органи државне управе приликом запошљавања извршилаца, треба да примењују обавезе утврђене чланом 77. став 2. Устава РС, а које се односе на вођење рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина како у државним органима и јавним службама, тако и у органима покрајинске и локалне самоуправе. Такође, неопходно је примењивати и одредбу члана 76. став 3. Устава РС којом је прописана примена подстицајних мера ради постизања пуне равноправности између припадника националне мањине и грађана који припадају већини.

Потребно ја да се донесу планови запошљавања припадника националних мањина и одговарајућих нормативних решења а који ће омогућити примену наведених уставних одредби.

Потребно је да органи државне управе воде евиденцију о националној припадности запослених, поштујући право сваког да се не изјашњава о својој националној припадности (чл. 47. Устава РС), у циљу праћења извршавања уставних и законских обавеза и планирања мера за унапређење запошљавања припадника националних мањина.

Приликом предузимања мера, органи државне управе треба посебно да воде рачуна у подручним јединицама образованим за територију на којој претежно или у већини живе припадници националне мањине.

Органи државне управе обавестиће Заштитника грађана у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке, о предузетим мерама и поступању по њој.

Р а з л о з и:

Република Србија је вишенационална држава у којој 17,14% становништва чини преко двадесет различитих националних мањина и етничких заједница. Зато је важно да се, поред заштите и остваривања индивидуалних и колективних права националних мањина и очувања културног и језичког идентитета, предузимају мере које ће обезбедити потпуно учешће и укљученост припадника националних мањина у друштво.

Припадници националних мањина и њихових организација као и организација које се баве људским правима указале су Заштитнику грађана да, осим у АП Војводини, не постоје одговарајуће мере и примена законских норми које би требало да обезбеде пропорционалну заступљеност припадника националних мањина у органима државне управе.

У таквим околностима се оправдано јавља осећај да постоји дискриминација због припадности националној мањини, како приликом запошљавања, тако и приликом губитка посла.

Уочавајући проблем у примени Уставних и других законских одредби, на основу члана 31. став 2. и члана 32. Закона о заштитнику грађана („Сл. гласник РС“ бр. 79/05 и 54/07), Заштитник грађана је по сопственој иницијативи прикупио податке од органа државне управе, ради утврђивања фактичког стања у вези са применом мера и заступљености припадника националних мањина, као запослених у органима државне управе. Информације су тражене од Службе за управљање кадровима, од свих министарстава, Управе царина, Управе за трезор, Пореске управе, Националне службе за запошљавање, Републичке дирекције за робне резерве, Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Инспектората за рад и јавних предузећа (ПТТ, Телеком и ЕПС).

Заштитник грађана је од државних органа и јавних служби тражио да доставе информације о броју и националној припадности запослених, као и о мерама које се предузимају како би се подстакло повећање запошљавања припадника националних мањина.

У одговору Службе за управљање кадровима наведено је да немају тражене податке, као и да због недостатка финансијских средстава не оглашавају радна места на језицима националних мањина, те је било јасно да тражене податке неће имати ни министарства.

Од достављених одговора министарстава, само Министарство унутрашњих послова и Министарство спољних послова воде евиденцију, а Министарство унутрашњих послова примењују и подстицајне мере приликом запошљавања припадника националних мањина. Одговори других органа државне управе су Заштитнику грађана јасно указали да се приликом пријема у радни однос државних службеника и намештеника не води рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина.

У већини одговора се истиче да се мере запошљавања припадника националних мањина не предузимају, поштујући прописе који забрањују непосредну и посредну дискриминацију лица која траже запослење, и по основу националне припадности.

Преовлађујући одговор министарства је позивање на члан 9. Закона о државним службеницима, којим је прописано да су кандидатима при запошљавању у државни орган под једнаким условима доступна сва радна места и да се избор кандидата заснива на стручној оспособљености, знању и вештинама, при чему се игнорише став 3. истог члана, према коме се при запошљавању у државне органе води рачуна о томе да национални састав, заступљеност полова и број особа са инвалидитетом одслика у највећој могућој мери структуру становништва.

У својим одговорима министарства се такође позивају на члан 160. став 1. Закона о државним службеницима, којим су прописани подаци који се уносе у Централну кадровску евиденцију, при чему није изричито наведен податак о националној припадности, али је ставом 2. истог члана прописано да Централна кадровска евиденција може да садржи и друге податке одређене законом и другим прописом.

Устав Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006) у члану 77. став 2. прописује да при запошљавању у државним органима, јавним службама, органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе води се рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина. Одредбом 76. став 3. наведеног устава је прописано да се не сматрају дискриминацијом прописи и привремене мере које Република Србија може увести у економском, социјалном, културном и политичком животу, ради постизања пуне равноправности између припадника националне мањине и грађана који припадају већини, ако су усмерене на уклањање изразито неповољних услова живота који их посебно погађају.

Закон о заштити права и слобода националних мањина („Сл. лист СРЈ“, бр. 11/2002) у члану који говори о мерама за обезбеђење равноправности прописује: „Органи власти у СРЈ могу у складу са Уставом и законом да доносе прописе, појединачне правне акте и да предузимају мере у циљу обезбеђења пуне и ефективне равноправности између припадника националних мањина и припадника већинске нације. Органи власти ће донети правне акте и предузети мере из става 1. овог члана у циљу поправљања положаја лица која припадају ромској националној мањини.“

Закон о потврђивању Оквирне конвенције за заштиту националних мањина („Сл. лист СРЈ – Међународни уговори“, бр. 6/98) у Одељку II, члан 4. став 2. Оквирне конвенције одређује да се стране уговорнице обавезују да усвоје, где је потребно, одговарајуће мере како би у свим областима економског, друштвеног, политичког и културног живота обезбедиле пуну и стварну једнакост припадника националне мањине и припадника већине. У том погледу ће водити рачуна о специфичним условима припадника националних мањина.

Закључком о мерама за повећање учешћа припадника националних мањина у органима државне управе („Сл. гласник РС“, бр. 40/2006) одређено је да ће Влада, са циљем вођења политике у области стварања услова за унапређење активног укључивања припадника националних мањина у рад органа државне управе, непосредно и преко својих надлежних органа и служби, трајно предузимати мере ради повећања учешћа припадника националних мањина као државних службеника и намештеника у органима државне управе. Такође, и да ће приликом сачињавања листе за избор и избор кандидата по спроведеном јавном конкурс, конкурсна комисија, односно руководилац органа државне управе су дужни да се, у оквиру примене принципа професионализације, који

подразумева стручну оспособљеност, знање и вештине кандидата за обављање послова органа државне управе као основни критеријум за избор, међу једнаким кандидатима посебно водити рачуна о заступљености припадника националних мањина у укупној структури запослених у органу.

Анализом одговора који су стигли од државних органа управе и позитивних прописа утврђено је да не постоји примена Уставом и другим правним актима прописаних обавеза примене подстицајних мера које се односе на вођење рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина као и да не постоји јасно утврђена стратегија запошљавања припадника националних мањина. Непостојање таквих мера се тумачи законским прописима који гарантују једнакост свих приликом запошљавања или непостојањем могућности да се запослени изјасне, уколико то желе, као припадници националне мањине уз истовремено игнорисање цитираних нормативних одредби.

Сматрајући да је равномерна заступљеност припадника националних мањина као и њихова интеграција у органима државне управе од битног значаја за изградњу Србије као демократске правне државе, ценећи утврђене чињенице и правне прописе од значаја у овој ствари, Заштитник грађана, сагласно члану 31. став 2. Закона о Заштитнику грађана, упућује препоруку органима државне управе ради отклањања уочених недостатака у раду а са циљем да допринесе повећању учешћа припадника националних мањина у органима државне управе и као и свеобухватној примени позитивних прописа.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити :

- *Органима државне управе*
- *у списе предмета*

